

N:o 11.

Ank. till Riksd. kansli den 5 maj 1890, kl. 11 f. m.

Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, i anledning af motioner angående förändringar i kongl. förordningen den 24 oktober 1885 rörande försäljning af vin, maltdrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker.

Riksdagens Andra Kammare har jemlikt 63 § 3 mom. riksdagsordningen delgifvit Första Kammarerna sina beslut öfver 1:sta och 5:te punkterna af dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 20 i anledning af herrar Liss Olof Larssons, E. Svenssons och P. Waldenströms m. fl. motioner, hvaruti föreslagits:

af herr *Liss Olof Larson*:

att Riksdagen måtte besluta:

1) att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om det tillägg till och ändring af ofvanberörda kongl. förordning, att förordningen må afse endast sådana maltdrycker, som innehålla mera än två volymprocent alkoholhalt; samt

2) att den, som vill åt allmänheten tillhandahålla maltdrycker af högre alkoholhalt till salu för afhemtning till mindre quantitet än tio liter, skall vara skyldig dertill utverka sig tillstånd i samma ordning, som nu är bestämd för den, hvilken vill för afhemtning försälja vin i mindre quantitet än tio liter;

af herr *E. Svensson*, med den rättelse i motionen, som herr *Svensson* den 21 nästlidne februari inför Andra Kammaren anmält:

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t ville anhålla, att sådan förändring uti oftaberörda kongl. förordning måtte vidtagas, att de maltdrycker, hvilka ej hålla öfver två volymprocent alkoholhalt, icke må vara hänförliga under samma förordning; samt

af herr *P. Waldenström med flere*:

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring i nu gällande lag om handeln med vin och maltdrycker:

1) att försäljning af dessa drycker, vare sig till afhemtning eller till förtäring på stället, icke må, vare sig i stad eller på landet, förenas med annan handel, till hvars bedrivande särskild anmälan fordras; och

2) att rätt till minuthandel med vin och maltdrycker måtte förvärfvas i samma ordning och på samma sätt, som rätt till utskänkning af dessa drycker nu erhålles;

dervid beträffande sagda utlåtandes 1:sta punkt Andra Kammaren i anledning af de båda förstberörda motionerna, med godkännande af utskottets hemställan, för sin del beslutit, att Riksdagen må hos Kongl. Maj:t anhålla om sådan förändring uti kongl. förordningen den 24 oktober 1885, att förordningen endast må afse sådana maltdrycker, som innehålla mera än två volymprocent alkohol, samt i fråga om 5:te punkten godkänt utskottets hemställan, att, med bifall till herr *P. Waldenströms* med fleres motion, n:o 141, kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller om sådan ändring i nu gällande lag om handeln med vin och maltdrycker:

a) att försäljning af dessa drycker vare sig till afhemtning eller till förtäring på stället, icke må, i stad eller på landsbygd, förenas med annan handel, till hvars bedrivande särskild anmälan erfordras; och

b) att rätt till minuthandel med vin och maltdrycker må förvärfvas i samma ordning och på samma sätt, som rätt till utskänkning af dessa drycker nu erhålles.

Första Kammaren har för utlåtandes afgifvande hänvisat ärendet till sitt andra tillfälliga utskott, dit jemväl ett den 29 sistlidne mars till kammarens protokoll afgifvet anförande öfverlemnats.

Huru tidigt och huru allmänt bruket af maltdrycker varit spridt bland de skandinaviska folken vitsordas ej blott deraf, att det omförmäles redan i eddan och sagorna, utan ock deraf, att de ord, med hvilka familjhögtider, gillen, gästabad betecknas, i fornspråket äro sammansatta med namnet på den vanligaste maltdrycken, ölet. I landskapslagarne

möta orden ölstemna, barnsöl, bryllopsöl, budhöl, penningsöl, utfærthaöl m. fl. dylika benämningar, alla vitsordande ölets betydelse för de fornordiska samqvämen. Men i både fornsånger och lagar förekomma ock tillräckligt många bevis för rättigheten af yttrandena i eddaqvädet »den Höges sång», att ölet »ej är så godt för menskors ätt som godt det synes», utan att »männens sans söfves af ölet»; att »värre vägkost var ej på vägen än för många mått öl», samt att »ju mer du dricker, dess mindre vet du hvart ditt vett tar vägen», o. s. v. I »Öges gästabud», sedan i första versen Loke frågat, hvarom segergudarnes söner derinne vid ölet talade och han i nionde versen varnat Oden från att någonsin dricka öl, yttrar i 47 versen Heimdal till Loke att han, Loke, »vore rusig och rent från vettet», dertill han lägger den anmärkningen att »rus fogar åt en hvar, att han föga vet hvad hans tunga talar». Att ruset ej alltid inskränkte sig till dessa följder visas af landskapslagarnes straffbestämmelser för dråp å man i ölstuvu (Vestgöotalagen, äldre cod.), för slagsmål »fore öldrykki a togrhe» (Upplandslagen, manhalghis b.), m. fl. dylika ställen likasom ock af Gottlandslagens åläggande för qvinna att vårda barn vid hvart dryckeslag, dervid hon dock fritogs från böter, om hon ginge med barn i säng der som druckne män förut lågo och barnet qväfdes i trängsel eller med kläder, fast hon sjelf låge hos.

Den maltdryckernas egenskap af rusdryck, hvarom anförda citat bära vitne, förflygtigades icke med en fortskridande odling. I jemnbredd med denna utfärdas alltjemt kongl. plakat och förordningar, som intyga ett fortfarande både bruk och missbruk af dessa drycker. Konung Gustaf I inskräpper i brefvet af den 28 februari 1558 hos rikets innebyggare deras skyldighet att beflita sig om humlegårdars anläggande, men förbjuder på samma gång bland »de många och otalige grofve synder», som i landet bedrefvos, svalg och »drinker»; och i Örebro artiklar i maj 1586 ålägges klerkeriet att i möjligaste mån afskaffa och med kyrkoplikt bestraffa rådande dryckenskap. I kongl. resolutionen på presterskapets besvär den 2 mars 1660 lofvas förbud för krögare i krog nära kyrka att något öl eller vin tappa om söndagarne till kyrkofolket anten för eller under tidgården vid straff för både säljare och köpare; och i kongl. resolutionen å presterskapets besvär 1672 resolveras, i anledning af presterskapets begäran att intet krögeri »med öls och brännvins, tobacks och andra dryckers utsäljande» måtte när vid kyrkorna blifva tillätet, att der krögaren, som bemålta kroghålleri utöfvar, blifver beträdder med att »för eller under predikan och till någon dess hinder eller försummelse samt sabbatsdagars ohelgande, försälja öl, brännvin eller annat sådant, skall allt vara hemfallet och konfiskabelt till kyrkan

och de fattige, der hvar kyrkas sexmän böre hålla hand öfver och sådane konfiskationer utfordra».

Redan Johan III gjorde maltdrycksförbrukningen till föremål för kronans fiskaliska intresse. I sitt mandat från Ståkeborg den 20 september 1572 omnämner han, hurusom ingen tillbörlig rättighet honom och Sveriges krona skedde af allehanda slags vin och andra drycker, som främmande köpmän införde i riket, och desslikes många ölkrogar funnos i städerna, som ock utan all tillbörlig accis på det dyraste ut-sålde »desse inländske drycker, som är mjöd, kjörsdrank och öl»; derför hade han med rikets råd beslutat, att så många, som någre drycker anten främmande eller inländske inlade till köp, skulle utgöra i accis derför för hvar åm vin 2 slagne daler, för hvar tunna mjöd eller kjörsdrank 1 slagen daler, för hvar fat pryssing 1 ½ slagen daler, för hvar tunna svenskt öl en ort af en slagen daler. Femtio år senare, genom 1622 års bryggareordning, skattlägges tillverkningen; husbehofsbygden frihet begränsas och nödiga kontroller föreskrifvas. Samtidigt utfärdas en krogareordning med föreskrifter rörande minutförsäljningen och accisen derå. Den ena författningen aflöser den andra under detta samma och följande århundradet, under det jemsides dermed påbud utfärdas i syfte att motverka ifrågavarande dryckers missbruk. Genom 1649 års patent om julefreden, genom memorialet för Stockholm den 10 maj 1661, genom 1687 års kongl. förordning om sabbatsbrott m. fl. författningar, inskränkas försäljningstiderna likasom ock tid efter annan bestämmelser meddelas i syfte att afstyra »oordningar och excesser» vid enskildes samqväm och fester.

Men *maltdryckernas* betydelse för den allmänna förbrukningen, för statens ekonomi och folkets sedlighet minskas dock hastigt i samma mån *bränvinets* betydelse i dessa hänseenden stiger. Ändringen inträder under 1700-talets förlopp. Vid början af innevarande sekel hafva de nya förhållandena hunnit så stadga sig, att salubrygden af öl göres fri — det sker genom kongl. kungörelsen den 19 augusti 1801 — och ännu i saluaccisens form qvarstående afgifter afskaffas derefter så småningom. Men samtidigt härmed börjar nykterhetsnitet inom landet en energisk kamp mot det bränvinsmissbruk, som under hägn af allmänt omfattade åsigter om bränvinets oundgänglighet för både jordbruksnäringen och den enskildes husbehof, till en numera knappast mätbar grad utbredt sig bland folket. Just denna missbrukets allmänlighet tvang nykterhetsvännerna till strid emot sjelfva *bruket* af den farliga varan, och då här af vållades behof af ett surrogat för bränvinet, enades de temligen allmänt att såsom sådant förorda *ölet*. Uti icke få fall sökte praktiske

män att visa sin anslutning till nykterhetsrörelsen genom att upprätta ölbryggerier, i bestämdt syfte att med ölet undantränga bränvinet. De försäljningsställen, der maldrycker men icke bränvin utskänktes, kallades allmänt »nykterhetsvärdshus». Allt visar huru fullkomligt man förgätit maldrycksförbrukningens äldre historia och huru öfvertygad man var, att det i jemförelse med bränvinet så alkoholsvaga ölet skulle på en gång kunna ersätta bränvinet och befordra nykterheten.

Striden mot bränvinet fick denna gång sin lyckliga afslutning genom lagstiftningen af den 18 januari 1855. Kraftigt begagnande sig af sin dermed undfångna rätt, undanträngde landtbefolkningen med förvånande beslutsamhet och i en långt ifrån väntad grad bränvinsförsäljningen från landsbygden. I dess ställe anlitades ölet, hvars förbrukning dermed ock ökades; och från sedlig synpunkt uppfattades detta såsom en synnerligen glädjande företeelse.

Men det dröjde icke länge, förrän denna åskådning började gifva vika. Forna, länge förgätta erfarenheter gjorde sig å nyo gällande. Redan den 7 december 1866 fann Kongl. Maj:t nödigt att genom en författning ordna försäljningen af vin och maldrycker, »vare sig med eller utan mat», till förtäring på stället. Men ändamålet med denna lagstiftningsåtgärd vans ej; ständiga klagomål från allt flere delar af riket buro härom vitne. Åren 1871, 1873, 1874, 1875 och 1876 meddelades nya bestämmelser i ärendet utan att dock förmå tillfredsställa den allmänna meningen. Tillsattes så 1877 en komité för öfverseende af bränvinslagstiftningen. Genom kongl. brefvet den 22 mars 1878 bemyndigades denna att jemväl inkomma med förslag ej mindre till ändringar i gällande författningar angående försäljning af vin och maldrycker än äfven till de särskilda bestämmelser i afseende på maldrycker, som af en sådan förändrad lagstiftning kunde anses påkallade; och det ville ju af detta uppdrag synas, som skulle regeringen insett behovet af mera genomgripande åtgärders vidtagande. Denna förmodan vann i styrka, då Kongl. Maj:t den 11 februari 1881 anbefalde komitén att uppgöra förslag till författning angående beskattning af maldrycker. Det lider nemligen intet tvifvel, att ju icke genomförandet af sagda åtgärd måste anses såsom en nödvändig förutsättning för möjligheten att på ett fullt tillfredsställande sätt ordna maldrycksförsäljningen. Men sedan komitén den 30 juni sistsagda år afgifvit det äskade förslaget och derefter åtskilts, blef den för fullföljd af sitt uppdrag ej vidare sammankallad, likasom heller icke nyssnämnda förslag ledt till vidare åtgärd.

Fortsatta klagomål öfver de af vin- och maldrycksförsäljningen öfverallt i landet vållade olägenheter åvägabragte slutligen 1885 års

Riksdags anhållan hos Kongl. Maj:t om sådan ändring i då gällande lagstiftningen, att den, som ville åt allmänheten tillhandahålla vin och maldrycker till salu för afhemtning till mindre kvantitet än 10 liter, skulle vara skyldig att dertill utverka sig tillstånd i samma ordning, som då var bestämd för rätt att försälja sagda drycker till förtäring på stället. Genom förordningen af den 24 oktober 1885 biföll Kongl. Maj:t denna anhållan i hvad angick vinförsäljningen å landsbygden, men lemnade den utan afseende i fråga om försäljningen af maldrycker och af vin i stad.

Så vidt utskottet erfarit, har sedan denna tid de förut rådande olägenheterna med hänsyn till vinförsäljningen å landsbygden visat sig vara i aftagande. Maldrycksförbrukningen har deremot synbarligen ökats och de med denna följande, allt mera stegrade missbruken hafva i allt vidare kretsar utbreddt den urgamla uppfattningen af ölet såsom en verklig rusdryck. Dermed hafva ock mot detsamma vänt sig de krafter, hvilka förut väpnat sig mot bränvinet och dermed likställda starka drycker. En allt bestämdare rörelse inom landets alla särskilda delar har yppat sig emot den näringsfrihet, som tillåter en oberäknelig mängd ölafhemtningsställen uppstå, till största fara för allmän ordning och enskild säkerhet; man har kräft att den ena rusdrycken ej må behandlas med större undfallenhet än den andra, utan att försigtighetsmått och restriktioner, hvilka med hänsyn till de öfriga användts, jemväl i fråga om ölet måtte varda anlidade. Och af den största betydelse måste vara, att Riksdagens Andra Kammare såsom ett troget uttryck af sinnesstämmningen i landet, derifrån adresser och petitioner till stort antal ingått, vid behandlingen af de i ärendet väckta motioner med ett betydande flertal bifallit de förslag, som syntes honom bäst egnade att stäfja ölförbrukningen. Kammarens beslut torde vitsorda en bestämd föresats att förhindra den redan förut tillbakaslagne fienden, att, om än under en annan och mindre afskräckande gestalt än den förut vanliga, ånyo tillvinna sig den på grund af en ändamålsenlig bränsvinslagstiftning förlorade terrängen.

För att kunna, der så behöfves, undantränga ölet utan att på samma gång bannlysa det allmänt begagnade svagdrickat, hvilket icke kan såsom rusdrifvande maldryck betraktas och därför heller icke bör under lagstiftningen angående dessa innefattas, har Andra Kammarans tillfälliga utskott föreslagit och sagda kammare godkänt den af de tvenne förstnämnda motionärerna förordade utvägen att göra maldryc-

kernas afhängighet af nämnda lagstiftning beroende af deras alkoholhalt. Blott sådana maldrycker, som innehölle mera än två volymprocent alkohol, borde i lagen afses.

Såsom skäl mot en sådan bestämmelse har anmärkts, att dylikt svagdricka vanligen framställes genom öfverjäsning, det vill säga genom jäsningens drifvande utan särskild afkylning, och att det derfor icke konstant bibehåller sin alkoholhalt utan förändras genom alkoholens ökande, intill dess jäsningen är afslutad.

I och för bemötande af denna anmärkning, hvars riktighet erkänts, yttrar Andra Kammarens utskott, sedan det förklarat sig icke finna nämnda förhållande böra lägga hinder i vägen för det väckta förslaget:

»Det s. k. svagdrickat tillverkas dels vid de så kallade hembryggerierna, dels vid de mera fabriksmessigt inrättade bryggerierna, vid hvilka sistnämnda jemväl produceras en del andra svaga maldrycker, som stå svagdrickat nära, såsom t. ex. iskällardricka.

Hvad nu först angår de svagare maldrycker, som tillverkas vid hembryggerierna, och särskildt svagdrickat, så håller denna dryck, nyss beredd, sällan så hög alkoholhalt som *en* volymprocent. Men äfven om drycken vid tillverkningen egt den nyssnämnda alkoholhalten, kan — särskildt med fäst afseende derå, att drycken icke, med bibehållande af sin smaklighet och sitt näringsvärde, länge kan förvaras — alkoholen, intill dess jäsningen är afslutad, svårligen ökas i så hög grad, att den öfverstiger *två* volymprocent. Och under alla förhållanden bör tillverkaren vid beredningen kunna taga i beräkning att åstadkomma en så pass svag tillverkning, att densamma vid efterjäsningen icke kommer att blifva af starkare alkoholhalt än två volymprocent.

Vid de mera fabriksmessigt inrättade bryggerierna torde ännu mindre vara att befara några vanskligheter i detta hänseende. Med alla de teknikens hjälpmedel, som stå här till buds, bör dryckens alkoholhalt lätt kunna regleras. Redan nu gifves ett billigt och lätt användbart instrument — den s. k. ölprofvaren — hvilken vid dryckens temperatur af + 15° C. visar dryckens alkoholhalt; och äfven om resultatet af denna undersökning icke under alla förhållanden skulle visa sig fullt exakta — något som utskottet icke med säkerhet känner — anser utskottet sig kunna antaga, att, om ett sådant lagstadgande som det nu ifrågasatta komme till stånd, snart skulle komma att framställas någon lätt utförbar och fullt säker undersökningsmetod, hvaraf så väl tillverkare som återförsäljare kunde sig betjena.

Till upplysning om de undersökningsmetoder, som i detta hän-

seende för närvarande äro kända, tillåter sig utskottet hänvisa till ett af professoren i allmän kemi vid kongl. tekniska högskolan meddeladt utlåtande.

Under alla förhållanden torde det icke vara svårare att bestämma, huru vida alkoholhalten i en maltdryck öfverstiger 2 volymprocent än att afgöra, om en destillerad dryck håller högre alkoholhalt än 25 procent; och en sådan pröfning, som den sistnämnda, är redan nu för vissa fall stadgad genom 1 § 2 mom. af kongl. förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller spirituösa drycker den 29 maj 1885.»

Det återopade utlåtandet är af följande lydelse:

»Med anledning af framställd förfrågan angående sätten att öfvertyga sig om, huru vida en maltdrycks alkoholhalt öfverstiger två volymprocent — frågan framställd med syfte att åt maltdrycker af en alkoholhalt ej högre än två volymprocent bereda undantagsställning i gällande lag — får jag meddela följande upplysningar:

Bland de talrika metoderna till utrönande af maltdryckers alkoholhalt, t. ex. Ballings saccharometriska ölprof, Fuchs' hallymetriska ölprof, bestämning medels Geisslers vaporimeter m. fl., användas företredesvis endera af följande båda:

A. Destillation af en genom mätning eller vägning bestämd mängd af maltdrycker, mätning eller vägning af destillatet, hvarpå medelst areometer utrönes dess egentliga vikt. Med tillhjälp af tabeller beräknas härur destillatets alkoholhalt, hvilken sedan ytterligare beräknas på det ursprungliga profvet.

B. Alkoholhaltens direkta bestämmande med tillhjälp af det s. k. ebullioskopet, uppfunnet af Vidal, förbättradt af Malligand, särskildt pröfvadt med hänsyn till användbarhet för maltdrycker af Griessmayer och senare af Waage. I apparaten fylles först en viss mängd vatten, som medelst en spritlampa upphettas till kokning, hvarvid en termometer angifver den kokpunkt, som svarar emot det för tillfället herskande lufttrycket. Med ledning häraf fästes apparatens skala i bestämdt läge, hvarpå försöket upprepas med det föreliggande profvet af maltdryck; på grund af alkoholens närvaro erhålles nu en lägre kokpunkt, hvilken å skalan kan direkt afläsas såsom motsvarande en viss volymprocent alkohol. Hvarje försök kan på mindre än $\frac{1}{2}$ timme utföras; resultatets tillförlitlighet är beroende af den sorgfällighet, hvarmed pröfningen verkställes. Efter någon öfning torde den i allmänhet gifva en för tekniskt bruk tillräcklig grad af noggrannhet.

Beträffande möjligheten för tillverkaren af maltdrycker att komma

i åtnjutande af den åsyftade lindringen, torde hans egen erfarenhet med hänsyn till de för maltdryckens framställande använda materialernas beskaffenhet och mängd, mäskeningens och jäsningens förlopp m. m. gifva en ganska afsevärd ledning, äfven utan anlitande af den egentliga kontrollen å den färdiga maltdrycken, likasom t. ex. en guldsmed utan användande af kemisk analys är i stånd att gifva sina varor den i lag påbjudna halten af ädel metall.

Stockholm den 17 mars 1890.

J. O. Rosenberg,

professor i allmän kemi vid
kongl. tekniska högskolan.»

På de skäl och grunder, som sålunda blifvit framställda, anser sig utskottet böra tillstyrka,

att Första Kammarēn biträder Andra Kammarēns beträffande denna punkt fattade beslut: det Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhåller om sådan förändring uti kongl. förordningen den 24 oktober 1885 att förordningen endast må afse sådana maltdrycker, som innehålla mera än två volymprocent alkohol.

Hvad angår det beslut, Andra Kammarēn i den senare af de båda till medlemmarna öfverlemnade punkterna fattat, erkänner utskottet villigt, att anledning till anmärkning emot detsamma icke saknas. Då redan är förbjudet för dem, som idka handel i öppen bod, att sälja vin och maltdrycker till förtäring på stället, hade framställningen i mom. a) icke behöft omfatta denna sida af saken. Beträffande den i samma moment framträdande åsigt, att lagstiftningen i förevarande fall bör vara lika för stad och landsbygd, torde härför svårligen kunna åberopas något allmängiltigt skäl; i detta såsom i alla andra fall, der det gäller praktiska förhållanden, hvilka kunna ställa sig helt olika på landet mot i städerna, måste lagstiftaren ega både rätt och pligt att härtill taga tillbörlig hänsyn. Slutligen talas i mom. b) om rätt till *minut-*

handel med vin- och maldrycker, ehuru sagda term icke förekommer i gällande 1885 års författning och tvist möjligen skulle kunna uppstå om dess rätta mening. Men då dessa anmärkningar redan framstälts inom Andra Kammaren af en reservant emot dess utskotts förslag, utan att kammaren deraf låtit förmå sig att frångå detsamma, har utskottet funnit sig icke böra ställa den viktiga frågans hela framgång på spel genom att hemställa om ändring i ordalagen för ett beslut, hvilket blott afser att uttala en önskan, derå Kongl. Maj:t kan fästa det afseende han finner lämpligt.

I fråga om sjelfva saken berör Andra Kammarens utskott de skäl, hvilka föranledt afslag å förut i ärendet väckta motioner och yttrar dervid: »Det första skälet har varit det, att genom restriktiva bestämmelser beträffande försäljningen af maldrycker till afhemtning ytterligare skulle försvåras åtkomsten af en dryck, som åtminstone på flera ställen i vårt land utgjorde en nödvändighetsvara, nemligen svagdricka. Det andra skälet åter, som med så mycken styrka framhållits, vore det, att näringsfriheten uppstälde allvarliga betänkligheter emot vidare inskränkningar i fråga om lättheten att förskaffa sig drycker, som, måttligt beagnade, voro både helsosamma och närande.

Det första af dessa skäl bortfaller emellertid helt och hållet, derest lagstiftningen ändras i den rigtning, utskottet i mom. 1 här ofvan föreslagit och hvarigenom försäljning af svagdricka samt annan ölsort af ringare alkoholhalt än två volymprocent skulle frigöras från de restriktiva bestämmelser, som rörande starkare maldrycker äro gällande.

Hvad åter angår det andra skälet, eller det som uppställs i näringsfrihetens namn, torde det förtjena att närmare skärskådas. Att näringsfriheten är en värderik egendom, som bör omhuldas och värnas, torde icke kunna af någon förnekas; men denna näringsfrihet bör, såsom all frihet, vara lagbunden i den omfattning, att den icke kommer i kollision med ännu viktigare intressen, såsom i nu förevarande hänseende nykterhetens och sedlighetens. Här af följer äfven, att, om dessa intressen fordra en inskränkning uti näringsfriheten, inskränkningen bör utan all tvekan af lagstiftaren företagas.

Ett sådant fall ligger nu efter utskottets åsigt före. En sammanblandning af vin- och maldryckshandeln med annan handel leder ofta, såsom motionärerna framhållit och utskottet erkänt, till svåra missbruk och missförhållanden, hvilka torde kunna undanrödjas, om dessa olika arter af handel skiljas från hvarandra. I fråga om handel med bränvin och andra brända eller destillerade drycker, finnes uti 4 §

af kongl. förordningen den 29 maj 1885 en bestämmelse, som i allmänhet och endast med undantag af vinhandeln förbjuder, att minuthandel med eller utskänkning af sådana drycker må förenas med annan handel, till hvars bedrivande särskild anmälan erfordras. Samma orsaker, som legat till grund för förenämnda stadgande, nemligen lättheten till missbruk och den stora frestelsen dertill, förefinnas äfven i allmänhet i fråga om den nu ifrågasatta inskränkningen i rättigheten till försäljning af vin och maldrycker. Utan tvifvel torde emellertid vara, att, äfven om denna inskränkning kommer till stånd, en person icke kan anses hindrad att utöfva vin- och maldrycksförsäljning genom den omständigheten, att han å annat ställe drifver annan handel, till hvilken särskild anmälan erfordras, blott att de särskilda rörelserna icke bedrivs på sådant sätt, att de kunna sägas vara förenade i annan mening, än att de idkas af samma person.

Ser man åter frågan från den synpunkt, som legat till grund för senare delen af motionärernas förslag, så framträder här ett, såsom jemväl utskottet finner, berättigadt kraf från kommunerna att sjelfva få något inflytande vid bestämmande af frågan om försäljningsrätt inom kommunerna. Genom nu gällande kommunalförfattningar ega kommunerna i allmänhet att ordna sina hushålls- och ordningsangelägenheter på det sätt, som kommunerna finna lämpligast, och beträffande rätt till försäljning af bränvin hafva de i flera fall ett betydelsefullt veto. I öfverensstämmelse härmed gifvas goda skäl för att kommunerna skulle ega någon bestämningsrätt om försäljning af vin och maldrycker inom kommunen. Att utsträcka denna bestämningsrätt till handeln i större omfattning, d. v. s. till en försäljning, som afser tio liter eller derut öfver, synes icke vara lämpligt och är icke heller af motionärerna föreslaget; men deremot synas kommunerna böra ega någon bestämningsrätt angående den mindre handeln, d. v. s. om försäljning till mindre myckenhet än tio liter, hvilken försäljning ur sedlighetens synpunkt kan betraktas såsom den farligaste och sålunda kan likställas med utskänkning. Genom en sådan bestämningsrätt skulle det blifva kommunerna möjligt att reglera förhållandena i ordningens och sedlighetens intresse.»

Utskottet delar detta åskådningssätt. Om än, såsom i det föregående anmärkts, en fullt tillfredsställande anordning af maldrycksförsäljningen knappast torde kunna åvägabringas förrän i sammanhang med maldrycksbeskattning, torde dock de restriktiva bestämmelser, hvilka redan nu kunna vinna tillämpning, icke böra lemnas derhän; och anser sig utskottet därför böra hemställa,

att Första Kammaren instämmer i Andra Kam-
marens beslut, det Riksdagen i skrifvelse till Kongl.
Maj:t anhåller om sådan ändring i nu gällande lag
om handeln med vin och maldrycker:

a) att försäljning af dessa drycker vare sig till
afhemtning eller till förtäring på stället icke må i stad
eller på landsbygd förenas med annan handel, till hvars
bedrivande särskild anmälan erfordras; och

b) att rätt till minuthandel med vin och malt-
drycker må förvärfvas i samma ordning och på samma
sätt, som rätt till utskänkning af dessa drycker nu
erhålles.

Stockholm den 21 april 1890.

På utskottets vägnar:

Sigfrid Wieselgren.